

ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ

ԹԵՍՏ 1

Հարգելի դիմորդ

Խորհուրդ ենք տալիս առաջադրանքները կատարել ըստ հերթականության: Ուշադիր կարդացե՛ք յուրաքանչյուր առաջադրանք և պատասխանների առաջարկվող տարբերակները: Եթե Ձեզ չի հաջողվում որևէ առաջադրանքի անմիջապես պատասխանել, ժամանակ խնայելու նպատակով կարող եք այն բաց թողնել և դրան անդրադառնալ ավելի ուշ:

Ձեր առջև դրված թեստ-գրքույկի էջերի դատարկ մասերը ազատորեն կարող եք օգտագործել սևագրության համար: ***Թեստ-գրքույկը չի ստուգվում: Ստուգվում է միայն պատասխանների ձևաթուղթը:***

Առաջադրանքները կատարելուց հետո չմոռանաք պատասխանները ուշադիր և խնամքով նշել պատասխանների ձևաթղթում: Պատասխանների ձևաթղթի ճիշտ լրացումից է կախված Ձեր քննական միավորը:

Մաղթում ենք հաջողություն:

Ա մակարդակ

1 Արամ անունով երկիրը հիշատակվում է դեռևս.

- 1) Ք. ա. XVIII դարում
- 2) Ք.ա. XXI դարում
- 3) Ք.ա. XXIII դարում
- 4) Ք. ա. XIV դարում

2 Ե՞րբ է գահակալել Իշպուհինին.

- 1) Ք.ա. մոտ 835-825 թթ.
- 2) Ք.ա. մոտ 786-764 թթ.
- 3) Ք.ա. մոտ 810-786 թթ.
- 4) Ք.ա. մոտ 825-810 թթ.

3 Ե՞րբ է գահակալել Դարեհ I-ը.

- 1) Ք.ա. 529-522 թթ.
- 2) Ք.ա. 522-486 թթ.
- 3) Ք.ա. 486-480 թթ.
- 4) Ք.ա. 336-331 թթ.

4 Ե՞րբ է կնքվել Մծբինի 40-ամյա խաղաղության պայմանագիրը.

- 1) 278 թ.
- 2) 297 թ.
- 3) 298 թ.
- 4) 287 թ.

5 Ե՞րբ է գումարվել Էջմիածնի գաղտնի ժողովը.

- 1) 1666 թ.
- 2) 1677 թ.
- 3) 1648 թ.
- 4) 1547 թ.

6 Ե՞րբ են թուրքերը պաշարել Հալիձորը.

- 1) 1726 թ. մարտին
- 2) 1726 թ. աշնանը
- 3) 1727 թ. մարտին
- 4) 1727 թ. աշնանը

7

Ե՞րբ է ստեղծվել Հնչակյան կուսակցությունը.

- 1) 1883 թ.
- 2) 1885 թ.
- 3) 1887 թ.
- 4) 1890 թ.

8

Ե՞րբ է հայկական թատրոն բացվել Թիֆլիսում.

- 1) 1861 թ.
- 2) 1863 թ.
- 3) 1869 թ.
- 4) 1853 թ.

9

Ո՞րն է Հայկական լեռնաշխարհի ամենաբարձր գագաթը.

- 1) Արագած
- 2) Նեմրոթ
- 3) Մեծ Արարատ
- 4) Սիփան

10

Ո՞վ է Վանի թագավորության հստակ թվագրվող վերջին արքան.

- 1) Էրիմենա
- 2) Ռուսա II
- 3) Ռուսա III
- 4) Սարգուրի III

11

Ո՞րն էր Սասանյան Պարսկաստանի պետական կրոնը.

- 1) հեթանոսություն
- 2) մահմեդականություն
- 3) քրիստոնեություն
- 4) զրադաշտականություն

12

Ո՞վ էր հայոց դիցարանում արևի, լույսի, կրակի և արդարության աստվածը.

- 1) Վանատուրը
- 2) Վահագնը
- 3) Միհրը
- 4) Տիրը

13

Ո՞վ է նշանակվել Խամսայի մելիքության առաջին կառավարիչ.

- 1) Շահնագարը
- 2) Հակոբջանը
- 3) Եգանը
- 4) Մելիքջանը

14

Մոտ քանի՞ մարտիկ է եղել հայկական 6 գումարտակներում 1917 թ. սկզբին.

- 1) 6000
- 2) 5000
- 3) 7000
- 4) 7500

15

Որտե՞ղ է լույս ընծայվել «Ազդարարը»

- 1) Մադրասում
- 2) Վենետիկում
- 3) Մոսկվայում
- 4) Փարիզում

16

1850 թ. ինչքա՞ն էր կազմում Երևան քաղաքի բնակչությունը.

- 1) 12600
- 2) 11300
- 3) 18500
- 4) 15800

17

Հայոց ո՞ր արքան է ասել հետևյալ խոսքերը.

*«Ես ազատության էի ձգտում, քանզի լավ էի համարում, որ ինքս լինեմ ազատ
և որդիներիս ազատությունն թողնեմ»:*

- 1) Տիգրան Երվանդյանը
- 2) Երվանդ Սակավակյացը
- 3) Պարույրը
- 4) Վահագնը

18

Ո՞վ է մեջբերված խոսքի հեղինակը.

«Բարձրյալն Աստված թող ... ձեր սրտի մեջ ներշնչի հավատի զգացումները՝ ազատելու համար բոլոր քրիստոնյաներին և հատկապես մեր ազգին»:

- 1) Հակոբ Ջուղայեցին
- 2) Շահամիր Շահամիրյանը
- 3) Խաչատուր Գաղատացին
- 4) Մովսես Բաղրամյանը

19

Արևմտյան քաղաքակրթության հետ շփումների խորացման արդյունքում հայերին երբեմն կոչում էին.

- 1) Եվրոպայի ասիացիներ
- 2) Արևմուտքի ասիացիներ
- 3) Ասիայի եվրոպացիներ
- 4) Փոքր Ասիայի եվրոպացիներ

20

Ի՞նչ կոչվեցին հետագայում Քրիստոսի՝ «մի անձ, երկու բնություն» բանաձևի հետևորդները.

- 1) Հակաքաղկեդոնական կամ միաբնակ
- 2) Քաղկեդոնական կամ երկբնակ
- 3) Քաղկեդոնական կամ միաբնակ
- 4) Հակաքաղկեդոնական կամ երկբնակ

21

Ինչու՞ Խոսրով Կոտակը Դվինում կառուցեց արքունի ապարանք և դարձրեց նստավայր

- 1) Որովհետև Արտաշատը ավերվել էր երկրաշարժից
- 2) Քանի որ Երասխի վտակ Ախուրյանը հունը փոխել էր, և Արտաշատի մոտակայքում ճահիճներ էին առաջացել
- 3) Քանի որ «Արքունական պողոտան» պետք է անցներ Դվինով
- 4) Քանի որ Երասխի վտակ Մեծամորի հունը փոխվել էր, և Արտաշատի մոտակայքում ճահիճներ էին առաջացել

22

Ո՞րն է եղել նորակազմ ՀՅԴ կուսակցության հիմնական նպատակը.

- 1) Արևելյան և Արևմտյան Հայաստանի միացումը
- 2) Արևելյան Հայստանի քաղաքական և տնտեսական ազատագրումը
- 3) Արևմտյան Հայաստանի քաղաքական և տնտեսական ազատագրումը
- 4) Արևելյան և Արևմտյան Հայաստանում տնտեսական բարեփոխումների անցկացումը

23

Ճակատամարտերը դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- ա. Խառանի
- բ. Արածանիի
- գ. Պոնտոսի Ձելա քաղաքի
- դ. Ակցիումի
- ե. Տիգրանակերտի

- 1) ե, բ, գ, ա, դ
- 2) ե, գ, բ, դ, ա
- 3) բ, ե, գ, ա, դ
- 4) գ, դ, ե, բ, ա

24

Դեպքերը դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- ա. Տիեզերական IV ժողովի հրավիրումը Քաղկեդոնում
- բ. Գյուտ կաթողիկոսի արժողականության սկիզբը
- գ. Վոստրապոլիսի գահակալման սկիզբը
- դ. «Հավիտենական» հաշտության կնքումը Բյուզանդիայի և Պարսկաստանի միջև
- ե. Հուստինիանոս I-ի գահակալման սկիզբը
- զ. Արաբական առաջին հարձակումը Դվինի վրա

- 1) ա, բ, գ, ե, զ, դ
- 2) գ, ա, զ, բ, դ, ե
- 3) գ, բ, ա, ե, դ, զ
- 4) գ, ա, բ, ե, դ, զ

25

Կատարել համարժեք անունների համապատասխանեցում.

1. Ծովփք	ա. Արմենիա մայր
2. Բարձր Հայք	բ. Կարնո աշխարհ
3. Մեծ Հայք	գ. Տմորիք
4. Փոքր Հայք	դ. Չորրորդ Հայք
5. Կորճայք	ե. Արմենիա մինոր
	զ. Կորդուք

- 1) 1-դ, 2-բ, 3-ա, 4-ե, 5-զ
- 2) 1-ե, 2-ա, 3-դ, 4-բ, 5-զ
- 3) 1-զ, 2-ե, 3-ա, 4-բ, 5-դ
- 4) 1-դ, 2-զ, 3-գ, 4-ե, 5-ա

26

Տարեթվերը համապատասխանեցնել Արցախյան պատերազմի հետ կապված իրադարձությունների հետ.

1. Տաշիր-Չորագետ	ա. 963 թ.
2. Վասպուրական	բ. 978 թ.
3. Վանանդ	գ. 908 թ.
4. Սյունիք	դ. 987 թ.
	ե. 966 թ.

- 1) 1-բ, 2-ե, 3-գ, 4-ա
- 2) 1-գ, 2-բ, 3-դ, 4-ե
- 3) 1-բ, 2-գ, 3-ա, 4-դ
- 4) 1-ե, 2-բ, 3-դ, 4-գ

27

Արձանագրություններում Վանի թագավորության ո՞ր գործակալություններն են հիշատակվել.

- 1) սպարապետ, հազարապետ, դատավոր
- 2) ամիրսպասալար, աթաբեկ, գունդստաբլ
- 3) աշխարհակալ, գավառակալ, սահմանապահ կուսակալ
- 4) մաղխազ, թագադիր ասպետ, հայր մարդպետ

28

Ե՞րբ է կառավարել Ալեքսանդր Մակեդոնացին.

- 1) Ք.ա. 339-323 թթ.
- 2) Ք.ա. 336-323 թթ.
- 3) Ք.ա. 340-323 թթ.
- 4) Ք.ա. 334-323 թթ.

29

Ո՞ր թվականին է տեղի ունեցել Գյալխորի կռիվը.

- 1) 1895 թ.
- 2) 1897 թ.
- 3) 1894 թ.
- 4) 1893 թ.

30

Ով է հաջորդել Տիրան արքային.

- 1) Վարազդատը
- 2) Պապը

- 3) Արշակ II-ը
- 4) Վռամշապուհը

31 Արևմտահայերի երկրորդ համագումարը տեղի է ունեցել՝

- 1) Թիֆլիսում
- 2) Ալեքսանդրապոլում
- 3) Էրզրումում
- 4) Երևանում

32 Ո՞ր պատմիչի աշխատությունից են մեջբերված խոսքերը.

«... եթե կարողանաս հաղթել նրանց և պարտադրես ծառայելու, ես նրանց թիկունքը չեմ պաշտպանի»:

- 1) Ամմիանոս
- 2) Խորենացի
- 3) Բուզանդ
- 4) Ապպիանոս

33 Ո՞վ է ձևակերպել Հայոց ազգային խորհրդի հրապարակած կոչը, որից մեջբերված է մի հատված.

«... Հայոց ազգային խորհուրդն իրեն հայտարարում է հայկական գավառների գերագույն և միակ իշխանությունը՝ ...»:

- 1) Լ. Շանթ
- 2) Ն. Ադրալյան
- 3) Ա. Խատիսյան
- 4) Ա. Մանուկյան

34 Խորհրդային Հայաստանին արտաքին օգնություն կազմակերպելու գործում նշանակալից դեր կատարած կազմակերպությունը, որ հիմնվել էր Երևանում, կոչվում էր՝

- 1) Հայ օգնության միություն
- 2) Հայաստանի օգնության խորհուրդ
- 3) Հայրենիքի օգնության կոմիտե
- 4) Հայաստանի օգնության կոմիտե

35

Նկայի սկզբնական շրջանում շուկայական հարաբերությունների աշխուժացումը նպաստեց, որ՝

- 1) Պետությունը հրաժարվի տնտեսական կյանքին միջամտելուց
- 2) Երկրում հաստատվի իրական ժողովրդավարություն
- 3) Անցում կատարվի խորհուրդների իշխանությունից հեղկոմների իշխանության
- 4) Բնամթերային հարկը փոխարինվի դրամական հարկաձևով

36

Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- ա. Հակոբ Ջուղայեցու գլխավորությամբ Էջմիածնի գաղտնի ժողովի գումարումը
- բ. Դավիթ Բեկի գլխավորությամբ հայկական իշխանության ստեղծումը
- գ. Անգեղակոթի ժողովի գումարումը
- դ. Խամսայի մելիքությունների ինքնավարության ստեղծումը
- ե. Իսրայել Օրու ուղևորությունը Պարսկաստան

- 1) ե, գ, ա, դ, բ
- 2) ա, գ, ե, բ, դ
- 3) բ, ե, դ, գ, ա
- 4) ա, գ, ե, դ, բ

37

Ըստ ժամանակագրական հաջորդականության՝ թվարկված իրադարձություններից ո՞րն է տեղի ունեցել վերջինը.

- ա. Հայաստանի Ժողկոմխորհի նախկին նախագահ Ս. Տեր-Գաբրիելյանի մահը
- բ. ԽՍՀՄ ներքին գործերի նախարար Լ. Բերիայի ձերբակալությունը
- գ. Ահավոր սովը Խորհրդային միությունում
- դ. Խորհրդա-գերմանական չհարձակման պայմանագրի կնքումը
- ե. Խորհրդային Միության ժողովուրդների Հայրենական մեծ պատերազմի սկիզբը
- զ. Երկրորդ աշխարհամարտի սկիզբը

- 1) ե
- 2) դ
- 3) գ
- 4) բ

Կատարել համապատասխանեցում.*Հայ կամավորական ջոկատ**Իրադարձություն*

1. I	ա. Խնուսի գրավումը
2. II	բ. Բիթլիսի գրավումը
3. VI	գ. Խիզանի գրավումը
4. III	դ. Կարսի գրավումը
	ե. Էրզրումի գրավումը

- 1) 1-ե, 2-գ, 3-ա, 4-բ
- 2) 1-ա, 2-դ, 3-գ, 4-բ
- 3) 1-բ, 2-ա, 3-ե, 4-գ
- 4) 1-դ, 2-գ, 3-բ, 4-ե

Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների սխալ բացատրությունները.

- 1) Ստորին Բասենի վարչական կենտրոն Հասան կալան ռուս մեծ գրող Ա. Պուշկինն անվանել է «Արզրումի (Էրզրումի) բանալի»:
- 2) 1826-1828 թթ. ռուս-պարսկական պատերազմի օրերին մի խումբ հայ մտավորականների մշակած ազատագրական նախագծի համաձայն՝ ռուսական կայսր Նիկոլայ I-ը կրելու էր նաև «Հայոց թագավոր» տիտղոսը:
- 3) Արևելյան Հայաստանի տարածքում ռուսական իշխանությունների ստեղծած և 12 տարի գոյություն ունեցած վարչական միավորը կոչվում էր Հայկական մարզ:
- 4) Արցախում կազմավորված կիսանկախ իշխանությունները կոչվել են սղնախներ:
- 5) Ռուսաստանի կազմում Շամախի կենտրոնով 1840 թ. ստեղծված վարչական միավորը կոչվում էր Կասպիական մարզ:

Ի՞նչու Ստալինը Պողոսյամի կոնֆերանսում զիջեց և քննարկումից հանեց հայկական տարածքների հարցը.

- 1) ԱՄՆ-ի նախագահ Ռուզվելտը պաշտպանում էր Թուրքիային
- 2) Անգլիայի վարչապետ Չերչիլը պաշտպանում էր Թուրքիայի շահերը
- 3) Ճապոնիան և Գերմանիան պաշտպանում էին Թուրքիային
- 4) Ստալինը զգուշացավ, թե ԱՄՆ-ն կհարձակվի ԽՍՀՄ-ի վրա
- 5) ԱՄՆ-ի նախագահ Թրումանը փորձում էր հարցը դարձնել խորհրդա-թուրքական երկկողմ քննարկման առարկա

41

Տրված պնդումներից որո՞նք են սխալ.

- 1) Ման Ստեֆանոյի հաշտությամբ Ռուսաստանին էին անցնում Կարսի, Կաղզվանի, Օլթիի, Արդահանի, Ալաշկերտի և Բայազետի գավառները, Սև ծովի առափնյա շրջանները՝ Բաթում նավահանգստով:
- 2) Ման Ստեֆանոյի պայմանագրի 61-րդ հոդվածով Բարձր դուռը պարտավորվում է Արևմտյան Հայաստանում ռուսների գրաված և Թուրքիային վերադարձվող գավառներում անհապաղ բարեփոխումներ անցկացնել:
- 3) «Հայասեր-ազգասեր» խմբակը գաղտնի կերպով տպագրում է «Ազատության ավետարներ» թերթը:
- 4) Սայքս-Պիկոյի համաձայնագրով Օսմանյան կայսրության տարածքները բաժանվում են Մեծ Բրիտանիայի, Ֆրանսիայի և Ռուսաստանի միջև:
- 5) Բեռլինի պայմանագրով Ալաշկերտն ու Բայազետը վերադարձվում են Օսմանյան կայսրությանը:

42

Տրված իրադարձություններից ո՞րն է խախտում տրված շարքի ժամանակագրական հաջորդականությունը.

- 1) Վանի թագավորության տեղական սեպագրի ստեղծումը
- 2) Էրեբունի ամրոցի հիմնադրումը
- 3) Վանի թագավորության միասնական դիցարանի ստեղծումը
- 4) Մենուախինիլի քաղաքի հիմնադրումը
- 5) Բաբելոնի նվաճումը Արգիշտի I-ի կողմից

43

Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Վասպուրականի թագավորության անկումը
- 2) Լոռու թագավորության անկումը
- 3) Աշոտ IV-ի մահը
- 4) Տարոնի իշխանության միացումը Բյուզանդական կայսրությանը
- 5) Գագիկ I-ի գահակալության ավարտը

--	--	--	--	--

Մասնագիտությունները համապատասխանեցնել գործիչների անուններին.

ա. Մարգար Առուստամով	1) դերասան
բ. Վարդգես Սուրենյանց	2) նկարիչ
գ. Մակար Եկմայյան	3) բժիշկ
դ. Պետրոս Աղամյան	4) բանասեր
ե. Գրիգոր Ղափանցյան	5) երգահան
	6) կովկասագետ

ա	բ	գ	դ	ե

Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Առաջին աշխարհամարտի Կովկասյան ճակատում ստեղծվել է Հայկական կորպուս:
- 2) ԱՄՆ նախագահ Վիլսոնը հայ-ադրբեջանական և հայ-վրացական սահմանների վերաբերյալ իր իրավարար վճիռը հայտնել է 1920 թ. նոյեմբերի 22-ին:
- 3) Արևմտահայերի երկրորդ համագումարն ընտրել է «Մեկ ազգ, մեկ հայրենիք» կարգախոսով առաջնորդվող, օրենսդրական իրավասություններ ունեցող Արևմտահայ ազգային ժողով:
- 4) Արևելքի ժողովուրդների առաջին համագումարի կողմից կազմավորվել էր «Քարոզչության և գործողության խորհուրդ»:
- 5) Արսեն Շահմազյանի ղեկավարությամբ ստեղծվել էր Զանգեզուրի Գյուղացիության ժամանակավոր խորհուրդ երկրամասը կառավարելու նպատակով:
- 6) Տաթևում կայացած համազանգեզուրյան երկրորդ համագումարը Լեռնահայաստանը վերանվանել է Հայաստանի Հանրապետություն:

Բ մակարդակ

46

Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների ճիշտ բացատրությունները.

- ա. Հայկազուն-Երվանդունիների գահակալության սկզբնական ժամանակաշրջանում Հայոց արքան հայտնի էր «Տիեզերքի թագավոր» տիտղոսով:
- բ. Հելենիզմի դարաշրջանում Հայաստանում տարածված կրոնը միաստվածային էր:
- գ. Հայրենիքի սահմանների պաշտպանությունը կազմակերպելու համար Արտաշես I-ի ստեղծած չորս միավորները կոչվում էին գորավարություններ:
- դ. Արտաշատը, Տիգրանակերտը և Անտիոքը միմյանց կապող ճանապարհը կոչվում էր «Արքունի պողոտա»:
- ե. Արգիշտի I-ի գորքերը հաղթարշավով հասել են Ալիշտու, այսինքն՝ Ադստևի հովիտ:
- զ. Հույներն ու հռոմեացիները Տրդատ I-ին բնորոշել են որպես «կենցաղավարության մեջ զուսպ, նաև չափավոր ու ողջամիտ, ինչպես լավագույնները՝ հույների և հռոմեացիների մեջ»:
- է. Սարդուրի I-ը իր տերությանն է միացրել Դիաուլիսի երկիրը, որը Տայք գավառն է:

- 1) բ, գ, է
- 2) բ, է, գ
- 3) գ, դ, է
- 4) ա, դ, է

47

Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների ճիշտ բացատրությունները.

- ա. Վաղ քրիստոնեական պաշտամունքային շինությունները հայտնի են բազիլիկ տաճարներ անունով:
- բ. Պատվանդանի վրա կանգնեցված սալաձև կոթող-խաչարձանը կոչվում է խաչքար:
- գ. Եկեղեցիների պատերի վրայի խճանկարները կոչվում են որմնանկարներ:
- դ. Շարականներ էին կոչվում գուսանների երգած երգերը:
- ե. Արդեն XI դարում վանական և աշխարհիկ դպրոցների հիման վրա ձևավորված նոր տիպի դպրոցները կոչվեցին վարդապետարաններ:

- 1) գ, է
- 2) բ, գ
- 3) ա, բ
- 4) ա, դ

48

Ընտրել երեք պատճառ, որոնք նպաստեցին Հուստինիանոս I-ի կայսեր օրոք Արևմտյան Հայաստանում հայ նախարարների իշխանության թուլացմանը.

- ա. հայերի հակաբյուզանդական հաճախակի ելույթները
- բ. ժառանգության իրավունքի մասին հատուկ օրենքների ընդունումը
- գ. հայ նախարարների միջև փոխադարձ թշնամանքը
- դ. իշխանության հաձնումը բյուզանդական զինվորականությանը
- ե. նոր վարչական բաժանումները
- զ. հաճախ կրկնվող պարսկա-բյուզանդական պատերազմները
- է. Հուստինիանոսի կողմից նոր աշխարհագրի անցկացնելը

- 1) բ, դ, է
- 2) ա, գ, է
- 3) բ, է, է
- 4) ա, գ, է

49

Ստորև թվարկված պատմական դեպքերի ու իրադարձությունների հետևանքներից որո՞նք են սխալ.

- ա. Կիմերների հարձակման հետևանքով Վանի թագավորությունը հայտնվեց երկու ճակատով հարձակվող թշնամիների օղակում:
- բ. Ք. ա. VIII դ. վերջերին Ասորեստանը վերականգնեց դիրքերը՝ կրկին դառնալով Վանի տերության մրցակիցն Առաջավոր Ասիայում:
- գ. Արտաշես I-ի միավորիչ գործունեության հետևանքով հայկական տարածքների մեծ մասը միավորվեց մեկ ընդհանուր պետության մեջ:
- դ. Վանի թագավորության և սկյութների միջև հաստատված դաշնակցային հարաբերությունների հետևանքը վերջիններիս՝ Փոքր Ասիայի արևելքում հաստատվելն էր:
- ե. Արտաշեսյանների արքայատոհմի անկման հետևանքով հայ բնակչության և իշխանների մի մասը ստիպված հեռացավ հայրենիքից:
- զ. Արտաշես I-ի միավորիչ գործունեության հետևանքով հայկական բոլոր տարածքները, բացառությամբ Փոքր Հայքի, միավորվեցին մեկ միասնական պետության մեջ:
- է. Լուկուլլոսի պարտության հետևանքով վերականգնվեց Հայկական տերության հեղինակությունը:

- 1) ա, է, է
- 2) դ, է, գ
- 3) ա, գ, է
- 4) բ, դ, գ

50

Արտաշեսյան տիրակալների անունները դասավորել ըստ նրանց գահակալման հաջորդականության.

- ա. Արտավազդ II
- բ. Տիգրան IV և էրատո
- գ. Արտաշես II
- դ. Տիգրան I
- ե. Արտաշես I
- զ. Արտավազդ III
- է. Տիգրան II
- ը. Տիգրան IV
- թ. Արտավազդ I
- ժ. Տիգրան III

- 1) է, դ, թ, գ, ե, ա, ժ, ը, գ, բ
- 2) է, թ, դ, ե, ա, ժ, գ, ը, բ, գ
- 3) է, թ, դ, ե, ա, գ, ժ, ը, գ, բ
- 4) թ, է, դ, ե, գ, ա, ը, գ, ժ, բ

51

Իրադարձություններից որո՞նք են խախտում ստորև տրված շարքի ժամանակագրական հաջորդականությունը.

- ա. Տրդատ II-ի հաստատվելը հայոց գահին
- բ. Միլանի հրովարտակի ընդունումը
- գ. Հռիփսիմեի նահատակությունը
- դ. Գրիգոր Լուսավորչի եպիսկոպոս ձեռնադրվելը Մաժակում (Կեսարիայում)
- ե. Արիստակես կաթողիկոսի սպանությունը
- զ. Արշակավանի կառուցումը
- է. Խոսրով IV-ի ձերբակալությունը և գերեվարությունը Պարսկաստան
- ը. Դվին քաղաքի կառուցումը
- թ. Արտաշես Արշակունու գահակալությունը

- 1. դ. է
- 2. գ, գ
- 3. բ, ը
- 4. բ, գ

1916 թ. իրադարձությունները դասավորել ըստ ժամանակագրական հաջորդականության.

- ա. Քեռու գոհվելը Ռևանդուզի մոտ
- բ. Էրզրումի գրավումը ռուսական զորքի կողմից
- գ. Խիզանի գրավումը
- դ. Խնուսի գրավումը
- ե. Մուշի գրավումը
- զ. Բիթլիսի գրավումը
- է. Սայքս-Պիկոյի համաձայնագրի կնքումը

- 1) ե, դ, գ, բ, ա, գ, է
- 2) դ, ե, բ, գ, գ, ա, է
- 3) դ, բ, ե, գ, գ, է, ա
- 4) բ, ե, դ, գ, գ, ա, է

Կատարել համապատասխանեցում.

Իրադարձություն

- 1) ՀՀ Սահմանադրության ընդունում
- 2) ՀՀ վարչատարածքային փոփոխությունների իրականացում
- 3) ՀՀ Սահմանադրության փոփոխությունների հանրաքվե
- 4) ՀՀ նախագահական առաջին ընտրություններ
- 5) Սահմանադրական հանձնաժողովի ստեղծում
- 6) Եռաստիճան դատական համակարգի ներդրում

- 1) 1-դ, 2-ե, 3-է, 4-գ, 5-բ, 6-զ
- 2) 1-է, 2-զ, 3-ա, 4-ե, 5-զ, 6-բ
- 3) 1-դ, 2-ե, 3-զ, 4-է, 5-բ, 6-զ
- 4) 1-է, 2-ե, 3-դ, 4-ա, 5-զ, 6-բ

Տարեթիվ

- ա. 1992 թ. հունվար
- բ. 1990 թ. նոյեմբեր
- գ. 1991 թ. հոկտեմբեր
- դ. 1995 թ. հուլիս
- ե. 1995 թ. դեկտեմբեր
- զ. 1999 թ. հունիս
- է. 2005 թ. նոյեմբեր

Ընտրեք երեք ճիշտ պնդումները.

- ա. Ք. ա 830-ական թթ. Հայկական լեռնաշխարհի հյուսիսարևմտյան շրջաններում կազմավորվել էր էթիունի երկրի համադաշնությունը:
- բ. Արգիշտի I-ի օրոք Վանի թագավորությունը (Բիայնիլի-Ուրարտու-Արարատ) հասավ աննախադեպ հաջողությունների՝ վերածվելով Առաջավոր Ասիայի հզորագույն ուժի:
- գ. Արգիշտի II-ը, թեև գահ բարձրացավ դժվարին ժամանակներում, սակայն կարողացավ զարկ տալ քաղաքաշինությանը, արհեստներին ու առևտրին, հիմնեց կամ վերակառուցեց բազմաթիվ ամրոցներ, անցկացրեց նոր ջրանցքներ:
- դ. Ռուսա III-ի իշխանության շրջանից մեզ հասած արձանագրությունները հայտնաբերվել են Արարատյան դաշտի և Վանա լճի արևելյան շրջանների հնավայրերից:
- ե. Վանի թագավորության գորքի գերագույն հրամանատարը առաջին սպարապետն էր
- զ. Մենուայի առաջին քայլերից մեկն էր Եփրատի աջափնյա հատվածում ամրապնդվելը, որի նվաճումից հետո էլ հիմնադրվեց ռազմավարական խոշոր հենակետ Մենուախինիլի քաղաքը:
- է. Վանի թագավորության հզորացման և տարածաշրջանում նշանակալի տերությունն դառնալու գործում կարևոր դեր խաղացին Իշպուինիի և Մենուայի կատարած բարեփոխումները

- 1) ա, գ, զ
- 2) բ, դ, է
- 3) գ, դ, է
- 4) բ, գ, է

Թվարկված որոշումներից առանձնացնել երեքը, որոնք ընդունվել են Աշտիշատի ժողովում.

- ա. Թագավորն ու մեծամեծները թող գթասիրտ լինեն իրենց ծառաների և ստորադրյալների նկատմամբ, սիրեն նրանց՝ որպես իրենց ընտանիքի անդամների:
- բ. Կաթողիկոսը թեմակալ եպիսկոպոսներ նշանակելիս պետք է հաշվի առնի միայն աշխարհատեր և աշխարհակալ նախարարների առաջարկները:
- գ. Կաթողիկոսը թեմակալ եպիսկոպոսներ նշանակելիս պետք է հաշվի առնի ոչ միայն աշխարհատեր և աշխարհակալ, այլև գավառատեր և գավառալ նախարարների առաջարկները:
- դ. Թագավորն ու մեծամեծները անօրեն կերպով և չափազանց մեծ հարկերով չնեղեն հասարակ ժողովրդին:
- է. Թագավորն ու մեծամեծները թող գյուղական եկեղեցիների քահանաներին բոլոր ազարակ տեղերում տան երկուական, իսկ ավաններում՝ չորսական

ծխի հողաբաժին:

գ. Թագավորն ու մեծամեծները թող զանազան գավառներից հավաքված մանուկներ ուղարկեն կաթողիկոսարան՝ Ավետարանի խոսքը ժողովրդին մատչելի դարձնելու համար հայերենի հմուտ թարգմանիչներ պատրաստելու նպատակով:

է. Ծառաները թող հնագանդ և հավատարիմ մնան տերերին:

- 1) ա, գ, է
- 2) բ, գ, է
- 3) ա, դ, է
- 4) ա, է, է

56

Ստորև տրվածներից ընտրել ճիշտ պնդումները.

ա. Բրեստ-Լիտովսկիի պայմանագրով Թուրքիան տիրեց Արևմտյան Հայաստանին:

բ. 1878 թ. Բեռլինի պայմանագրով Բայազետը և Ալաշկերտը վերադարձվեցին Օսմանյան կայսրությանը:

գ. Բուխարեստի պայմանագրով Ռուսաստանին անցան Ախալքալաքը և Ախալցխան:

դ. 1896 թ. Հալեպի համաձայնագրով Ջեթունում պետք է նշանակվեր ազգությամբ հայ կառավարիչ:

է. Մայիսյան բարենորոգումների ծրագրի համաձայն՝ հայկական նահանգներում նահանգապետը և գավառապետերը նշանակվելու էին սուլթանի կողմից:

զ. Ռոստոմի գլխավորությամբ Թիֆլիսում ստեղծված «Ինքնապաշտպանության կենտրոնական կոմիտեի» նպատակը Անդրկովկաս արշաված թուրքական զորքին դիմակայելն էր:

է. Նապոլեոն I կայսեր անունից Ֆրանսիայի հյուպատոսը Թուրքիայից պահանջեց դադարեցնել Ջեթունի պաշարումը:

- 1) ա, բ, է
- 2) բ, գ, է
- 3) դ, գ, է
- 4) ա, գ, է

Հեղինակ

1. Արամ Խաչատրյան
2. Մարգիս Մուրադյան
3. Համո Բեկնազարյան
4. Արտաշես Հովսեփյան
5. Նաիրի Զարյան
6. Մինաս Ավետիսյան

Ստեղծագործություն

- ա. «Անլռելի զանգակատուն» պոեմի պատկերագրում
- բ. «Ալեքսանդր Թամանյան» արձան
- գ. «Սպարտակ» բալետ
- դ. «Ծնողներս» կտավ
- ե. «Պեպո» կինոնկար
- զ. «Կոմիտասի վերջին գիշերը» նկարաշար
- է. «Արա Գեղեցիկ» ողբերգություն

- 1) 1-գ, 2-է, 3-դ, 4-ե, 5-զ, 6-ա
- 2) 1-է, 2-զ, 3-բ, 4-ե, 5-ա, 6-դ
- 3) 1-զ, 2-զ, 3-է, 4-բ, 5-է, 6-դ
- 4) 1-է, 2-է, 3-դ, 4-բ, 5-զ, 6-ա

Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների ճիշտ բացատրությունները.

- 1) Բագրատունյաց Հայաստանում գործակալությունների մեջ կարևոր էին ինքնակալ միապետի, իշխանաց իշխանի և սպարապետի պաշտոնները:
- 2) Միջնաբերդի շուրջը տարածվող բուն քաղաքը կոչվում էր շահաստան:
- 3) Բագրատունիների օրոք բանակը բաղկացած էր արքունական և նախարարական գնդերից:
- 4) Ազդեցիկ իշխանավորների և բարձր հոգևորականների պալատները կառուցված էին շահաստան կոչվող թաղամասում, որտեղ կենտրոնացված էին նաև հարուստ վաճառականների շենքերը, շուկաները, հյուրանոցները և այլն:
- 5) Թագավորական տիրույթներից հավաքագրված ռազմիկներից կազմված գունդը կոչվում էր արքունական:
- 6) Տաշիր-Չորագետի թագավորության հիմնադիր Գուրգենը փախավ երկրից՝ գրկվելով իր հողային տարածքներից, որի համար էլ ստացավ «Անհողին» մականունը:
- 7) Դվին, ապա Պարտավ կենտրոնով արաբների ստեղծած վարչաքաղաքական միավորը կոչվեց Արմինիա ամիրայություն:

- 8) Իշխան Դավիթ Սահառունուն Հերակլ կայսեր շնորհած աստիճանը կոչվում էր պատրիկ-կյուրապաղատ:

59

Ընտրել «Որոգայթ փառաց» գրքում տեղ գտած տերմինների և հասկացությունների ճիշտ բացատրությունները.

- 1) Հայոց ապագա պետության բարձրագույն օրենսդիր մարմինը կոչվելու է «Հայոց տուն»:
- 2) «Հայոց տունը» պետք է կազմվեր ժողովրդի կողմից նշանակված փոխանորդներից:
- 3) Փոխանորդներից ընտրված տասներեք հոգուց մեկը վիճակահանությամբ դառնալու էր նախարար (նախագահ):
- 4) Նախարարը (նախագահ) նշանակում էր իր տեղապահին՝ փոխարքային:
- 5) «Հայոց տունը» պարտավոր է ստեղծել հայոց ապագա պետության բարձրագույն օրենսդիր մարմինը:
- 6) Փոխանորդներից ընտրված տասներեք հոգուց տասներկուսը դառնալու էին նախարարի խորհրդակիցներ:
- 7) Հայոց թագավորը պետք է նշանակվեր իշխանության ընտրովի բարձրագույն մարմնի կողմից:

60

Դվինի 506 և 554 թթ. Ժողովների արդյունքում՝

- 1) դատապարտվեցին նեստորականների գործողությունները
- 2) պաշտպանվեց Հայոց եկեղեցու դավանաբանությունը ասորի եկեղեցու ոտնձգություններից
- 3) Աշտիշատի ժողովի դավանաբանության վրա հաստատված գրություն կազմվեց
- 4) Պաշտպանվեց Հայոց եկեղեցու դավանաբանությունը Բյուզանդական եկեղեցու ոտնձգություններից
- 5) Նիկեայի ժողովի դավանաբանության վրա հաստատված գրություն կազմվեց
- 6) Պաշտպանվեց Հայոց եկեղեցու դավանաբանությունը Վրաց եկեղեցու ոտնձգությունից
- 7) Ադուենի ժողովի դավանաբանության վրա հաստատված գրություն կազմվեց

61

1918 թ. մարտի 3-ին Բրեստ-Լիտովսկում ստորագրված պայմանագրի հետևանքով.

- 1) Օսմանյան Թուրքիային անցան Արևմտյան Հայաստանի ազատագրված մարզերը
- 2) Ռուսաստանը իր գորքերը շուտափույթ դուրս հանեց Կարսի և Բաթումի մարզերից
- 3) Ռուսաստանը պարտավորվեց ճանաչել Արևմտյան Հայաստանը որպես արևմտահայության հայրենիք
- 4) Ռուսաստանը դադարեցրեց իր մասնակցությունը Առաջին աշխարհամարտին
- 5) Զորացրվեց Մ. Միլիկյանի Երևանյան զորախումբը
- 6) Կովկասում մնաց ընդամենը ռուսական երկու կորպուս
- 7) Բոլշևիկները կորցրեցին իրենց իշխանությունը

Առանձնացնել այն երեք պայմանները որոնք տեղ են գտել Տիգրան Մեծի և Միհրդատ Եվպատորի միջև կնքված հայ-պոնտական դաշինքում.

- 1) Հայաստանը գործողությունների ազատություն էր ստանում հյուսիսում, հարավում և արևելքում, իսկ Պոնտոսը՝ արևմուտքում:
- 2) Հռոմի դեմ Տիգրան Մեծի պատերազմելու ողջ ընթացքում Միհրդատ Եվպատորը խոստանում էր պահպանել չեզոքություն:
- 3) Կողմերը միացյալ ուժերով հարձակվելու էին Կապադովկիայի վրա, որի տարածքը պետք է ստանար Պոնտոսը, իսկ շարժական գույքն ու բնակչությունը՝ Հայաստանը:
- 4) Պոնտոսը գործողությունների ազատություն էր ստանում հյուսիսում, հարավում և արևելքում, իսկ Հայաստանը՝ արևմուտքում:
- 5) Կողմերը միացյալ ուժերով հարձակվելու էին Կապադովկիայի վրա, որի տարածքը պետք է ստանար Հայաստանը, իսկ շարժական գույքն ու բնակչությունը՝ Պոնտոսը:
- 6) Դաշինքն ամրապնդելու նպատակով Միհրդատ Եվպատորն իր դուստր Կլեոպատրային կնության էր տալիս Տիգրան Մեծին:
- 7) Պոնտոսը Հռոմի դեմ պատերազմում Տիգրան Մեծից զորք ստանալու դիմաց համաձայնում էր Փոքր Հայքը զիջել Հայոց թագավորությանը:

Ընտրել ճիշտ պնդումները.

- 1) Ավարայրի ճակատամարտից հետո Հազկերտ II-ը կրկնապատկեց Հայաստանում եղած պարսից զորքի և մոզերի թիվը:
- 2) Վարդանանց պատերազմից հետո բռնությամբ զրադաշտականությունը ընդունած հայերին իրավունք տրվեց վերստին վերադառնալու քրիստոնեական դավանանքին:
- 3) Պարսից գերությունից ողջ մնացած հայ նախարարներին երկար տառապանքներից հետո՝ 454 թ. Հազկերտ II-ը թույլատրեց վերադառնալ հայրենիք և տիրանալ իրենց կալվածքներին:
- 4) Վարդանանց պատերազմից հետո Հայաստանում մնացած հոգևորականներին թույլատրվեց վերադառնալ իրենց ծառայությանը:
- 5) Վարդանանց պատերազմից հետո հայ շինականներին թույլատրվեց տեր կանգնել իրենց ունեցվածքին և անցնել խաղաղ ստեղծագործ աշխատանքի:
- 6) Վարդանանց պատերազմից հետո պարսից արքունիքը հրահանգում է Հայաստանում բանտարկված հոգևորականների նկատմամբ սաստկացնել հալածանքներն ու բռնությունները:
- 7) Վարդանանց պատերազմից հետո Տիգրան կանչված Վասակ Սյունին Հազկերտ II-ի կողմից մեծ պատիվների է արժանանում և վերահաստատվում Հայաստանի մարզպանի պաշտոնում:

64

Ստորև բերված փաստարկներից որո՞նք են սխալ.

- 1) 1877 թ. ապրիլի 12-ին Ռուսաստանը պատերազմ սկսեց օսմանյան Թուրքիայի դեմ:
- 2) 1878 թ. սկզբին ռուսները մտան Սոֆիա, ապա՝ Պլովդիվ և հասան Բելգրադի մատույցները:
- 3) Կովկասյան ճակատում՝ Ալեքսանդրապոլ-Կարս ուղղությամբ, հիմնական հարվածող ուժը հայազգի գեներալ Միխայիլ Լոռիս-Մելիքովի (Լոռու-Մելիքյան) հրամանատարությամբ գործող 70-հազարանոց Կովկասյան կորպուսն էր:
- 4) Երևանյան ջոկատը 1877 թ. ապրիլի 30 ին գրավում է Բայազետը, ապա՝ նաև Դիաղինն ու Ալաշկերտը:
- 5) 1890 թ. հունիսին Թիֆլիսում հույժ գաղտնի պայմաններում սկսվեց ՀՅԴ առաջին ընդհանուր ժողովը՝ համագումարը:
- 6) 1894 թ. «Դրոշակում» տպագրվեց ՀՅԴ ծրագիրը:
- 7) Արաբոն (Առաքել Մխիթարյանը) ծնվել է 1863 թ. Սասունի Կոռթեր գյուղում:

65

Գտնել այն երկու իրադարձությունները, որոնք խախտում տրված շարքի ժամանակագրական հաջորդականությունը.

- 1) Վանի տիրակալի հիշատակվելը կիմերների հետ Ասորեստանի դեմ թշնամական գործողություններ ծրագրելիս
- 2) Կարքեմիշ քաղաքի գրավումը դաշնակից զորքերի կողմից
- 3) Սատրապի կարգավիճակով Հայկազուն-Երվանդականների իշխելու ավարտը Հայաստանում
- 4) Պարույր նահապետի ճանաչվելը Հայաստանի թագավոր
- 5) Կարճ ժամանակով Սելևկյանների գերիշխանության հաստատումը հայկական չորս թագավորությունների վրա
- 6) «Ուրարտու»-ի վերջին հիշատակումը ասուրա-բաբելական արձանագրություններում
- 7) Տիգրան VI-ի գահ բարձրացվելը
- 8) Պետոս զորավարի ժամանումը Կասպադովկիա

66

Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Դավիթ բեկի առաջին հաղթական մարտը ջևանշիր կոչվող ցեղերի դեմ
- 2) Կ. Պոլսում ռուս-թուրքական պայմանագրի կնքումը
- 3) Իսրայել Օրու «Պֆալցյան ծրագրի» կազմումը
- 4) Թուրքական զորքերի ներխուժումը Արցախի Վարանդա գավառ
- 5) Երևան քաղաքի անձնատուր լինելը թուրքերին
- 6) Պետրոս I-ի Կասպիական արշավանքի սկիզբը

67

Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Սան Ռեմոյի կոնֆերանսի ավարտը
- 2) Համալսարանի փոխադրվելը Ալեքսանդրապոլից Երևան
- 3) Հայ-թուրքական սահմանագծի վերաբերյալ ԱՄՆ նախագահ Վիլսոնի իրավարար որոշման հայտնումը
- 4) Ա. Խատիսյանի կառավարության հրաժարականը
- 5) Արցախահայության 9-րդ համագումարը
- 6) Արսեն Շահնազյանի Գորիս ժամանելը և գեներալ-կոմիսարի պաշտոնն ստանձնելը

--	--	--	--	--	--

68

Տարեթվերը համապատասխանեցնել իրադարձություններին.

ա. «Նոր տետրակ, որ կոչի յորդորակ» գրքի առաջին տպագրությունը	1) 1769 թ.
բ. Եկեղեցական կանոնադրության (պոլոժենիե) հրապարակումը ցարական իշխանությունների կողմից	2) 1772 թ.
գ. Հայկական մարզի ստեղծումը	3) 1828 թ.
դ. Բեռլինի վեհաժողովը	4) 1836 թ.
ե. Մովսես Սարաֆյանի կողմից Հայաստանի ազատագրության ծրագրի ներկայացումը Ռուսաստանի արտաքին գործերի կոլեգիային	5) 1863 թ.
զ. Ազգային սահմանադրության հաստատումը Կ. Պոլսի Ազգային ընդհանուր ժողովի կողմից	6) 1878 թ.
	7) 1860 թ.

ա	բ	գ	դ	ե	զ

69

Կատարել համապատասխանեցում.

ա. Հայոց ազգային համագումարի հրավիրումը Փարիզում	1. 1920 թ. դեկտեմբերի 2
բ. Սան Ռեմոյի խորհրդաժողովը	2. 1918 թ. հունիսի 4
գ. Ալեքսանդրապոլի թուրք-հայկական պայմանագրի կնքումը	3. 1920 թ. օգոստոսի 10
դ. Բաթումի հաշտության պայմանագրի կնքումը	4. 1919 թ. փետրվարի 24-ապրիլի 22
ե. Փարիզի խաղաղության խորհրդաժողովի բացումը	5. 1919 թ. հունվարի 18
զ. Սևրի պայմանագրի կնքումը	6. 1920 թ. ապրիլի 19-26
	7. 1919 թ. փետրվարի 12

ա	բ	գ	դ	ե	զ

Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) ՀՀ տարածքը 1920 թ. գարնան վերջին հասել էր շուրջ 70 հազար քառ. կմ:
- 2) Հայաստանի առաջին հանրապետության խորհրդարանի ընտրություններին մասնակցելու իրավունք ունեին 20 տարին լրացած ՀՀ քաղաքացիները՝ առանց սեռի, ազգության և կրոնական խտրականության, ընդհանուր, գաղտնի, հավասար և բազմաստիճան քվեարկությամբ:
- 3) Հայաստանի առաջին հանրապետության ընտրովի խորհրդարանն ուներ 72 անդամ:
- 4) Հայաստանի առաջին հանրապետությունում դպրոցական համակարգը երկաստիճան էր՝ տարրական և միջնակարգ:
- 5) 1918 թ. սեպտեմբերին ընդունվեց «Դպրոցի բարեփոխման մասին» օրենքը:
- 6) Հայաստանի առաջին հանրապետության պետական դպրոցներում ուսումնական գործն ազգայնացված էր: